

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
ННІ «Академія мистецтв імені С. С. Прокоф'єва»
Кафедра музичного мистецтва

ЗАТВЕРДЖУЮ

в. о. директор академії

Микола АНТОНЕНКО

11 лютого 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ДИРИГУВАННЯ»

освітній рівень Бакалавр

галузь знань 02 Культура і мистецтво

спеціальність 025 Музичне мистецтво
(спеціалізація)

освітня програма 025 «Музичне мистецтво. Інструментальне виконавство»

тип дисципліни Обов'язкова

Київ - 2022 рік

Розробник: Плоскіна В. М. – заслужений артист України, доцент кафедри музичного мистецтва

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри музичного мистецтва
Протокол № 18 від 11.02.2022 року

Завідувач кафедри мистецтв

Марченко В.В.

Погоджено:
Гарант освітньої програми

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників		Розподіл годин за навчальним планом		
Кількість кредитів:	3	Вид занять	Форма навчання	
Загальна кількість годин:	90		Денна	Заочна
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом:	4	Лекції:	-	-
Семестр:	7,8	Практичні заняття:		-
Тижневе навантаження (год.):		Лабораторні заняття:	-	-
аудиторне:	1	Семінарські заняття:	-	-
самостійна робота:	3	Самостійна робота:	64	
Форма підсумкового контролю:	залік	Консультації:	-	-
Мова навчання:	українська	Індивідуальні заняття:	26	-

Консультативну допомогу здобувані вищої освіти можуть отримати у кафедри музичного мистецтва, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою akademart@ukr.net.

2. Програма навчальної дисципліни

Передумови для вивчення дисципліни:

Препозит:	Постпозит
Спеціальний інструмент, Сольфеджіо, Вокал, Інструментальний ансамбль, Вокальний ансамбль, Камерний ансамбль	Виробнича практика, Оркестровий клас, Інструментальний ансамбль, Вокальний ансамбль, Камерний ансамбль

Мета вивчення дисципліни: підготовка диригентів для роботи з оркестрами та ансамблями.

Очікувані програмні результати навчання за дисципліною (за Освітньою програмою):

ПРН 2. Володіти методами та навичками оркестрової та ансамблевої гри (ансамблевого / хорового співу), репетиційної роботи та концертних виступів.

ПРН 3. Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності

ПРН 8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

ПРН 10. Володіти базовими знаннями, практичними навичками організаційної та творчої роботи з ансамблевим колективом.

ПРН 12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

ПРН 14. Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на інструменті / вокалу / диригування / теорії, історії музики / композиції.

ПРН 17. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних

епох.

Загальні та спеціальні компетентності, що формуються у процесі вивчення дисципліни

Шифр та назва компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння/ навички	Комунікація	Відповідальність і автономія
Загальні компетентності (ЗК)				
ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	ПРН 12	ПРН 2	ПРН 3	ПРН 10
ЗК 6. Навички міжособистісної взаємодії.	ПРН 12	ПРН 2	ПРН 3	ПРН 10
ЗК 7. Здатність бути критичним і самокритичним.	ПРН 12	ПРН 2	ПРН 3	ПРН 10
ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.	ПРН 12	ПРН 2	ПРН 3	ПРН 10
ЗК 17. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	ПРН 12	ПРН 2	ПРН 3	ПРН10
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)				
СК 3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.	ПРН 14	ПРН 10	ПРН 8	ПРН 17
СК 6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.	ПРН 14	ПРН 10	ПРН 8	ПРН 17
СК 8. Здатність здійснювати диригентську діяльність.	ПРН 14	ПРН 10	ПРН 8	ПРН 17
СК 9. Здатність розуміти	ПРН 14	ПРН 10	ПРН 8	ПРН 17

основні шляхи інтерпретації художнього образу.				
СК 17. Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.	ПРН 14	ПРН 10	ПРН 8	ПРН 17

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1.

Завдання курсу. Етапи історії диригентського мистецтва.

Тема 2.

Психологічні чинники диригування. Ознайомлення зі специфікою диригентської роботи.

Тема 3.

Формування мануального апарату. Позиція. Амплітуда. Ауфтакт.

Тема 4.

Штрихи в мануальній техніці. Відображення зміни штрихів під час диригування.

Тема 5.

Диригування динамічних відтінків та їх градацій.

Тема 6.

Темпи в диригуванні. Зміна темпів. Агогічні відхилення.

Тема 7.

Різновиди початку (атаки) звучання та відображення їх засобами мануальної техніки.

Тема 8.

Зупинка в звучанні. Види фермат.

Тема 9.

Фразування засобами мануальної техніки.

Тема 10.

Особливості диригування складних розмірів.

Тема 11.

Диригування змінних розмірів.

3. Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	Всього	у тому числі		
л		п/лаб.	інд	с. р.
Тема 1.	7		2	5
Тема 2.	7		2	5

Тема 3.	8			2	6
Тема 4.	8			2	6
Тема 5.	8			2	6
Тема 6.	8			2	6
Тема 7.	8			2	6
Тема 8.	9			3	6
Тема 9.	9			3	6
Тема 10.	9			3	6
Тема 11.	9			3	6
Залік					
Усього годин	90			26	64

4. Організація самостійної роботи студентів

Навчання диригуванню - складний і багатогранний процес. Протягом всього курсу навчання студентам бажано займатись у класі диригування з одним викладачем, необхідно забезпечити систематичне вивчення основних положень теорії диригування, які слід супроводжувати практичними прикладами та вправами до кожного розділу для засвоєння конкретного прийому. Для успішного засвоєння необхідний візуальний показ викладачем прийомів диригування.

Важливе місце у вихованні майбутнього керівника оркестру/ансамблю відіграє підбір репертуару, який впливає на естетичне виховання, культурний розвиток, формування творчого багажу, а також сприяє змісту навчального процесу. Доцільно користуватись музичними зразками творів української та світової класики, творів сучасних композиторів, використовувати музику різних жанрів та стилів, оригінальних творів для ансамблів та оркестрів.

Самостійна робота студентів є невід'ємною складовою частиною творчого процесу, в якому органічно пов'язані дві особистості - студент і викладач. Першочергове завдання викладача - навчити студента самостійно працювати. Для цього потрібно допомогти студентам раціонально використовувати час, відведений для самостійної роботи, роз'яснювати зміст, форму та методикку їх самостійних домашніх завдань.

Навчити студентів самостійно працювати з рекомендованою літературою в читальному залі та використовувати навички, набуті на уроках з дисциплін музично-теоретичного циклу. Крім обов'язкової програми з дисципліни «Диригування» студентам необхідно задавати самостійно опрацьовувати підручники з техніки диригування та практичної роботи з оркестром (ансамблем).

Для самостійної роботи студентів використовуються завдання практичного характеру, що передбачають практичне опанування певними навичками та вміннями. Під час самостійних занять студенти не тільки освоюють твори в їх художньому і технологічному аспектах, але й проводять порівняльний аналіз різних редакцій, різних інтерпретацій творів використовуючи аудіо та відео ресурси Інтернету, бібліотеку тощо.

Контроль за самостійною роботою студента здійснює викладач на кожному занятті, перевіряючи рівень засвоєння музичних творів.

Підсумковий контроль здійснюється під час контрольних заходів у відповідності до робочих навчальних планів (контрольний урок, технічний залік, диференційований залік).

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів збігаються із загальними критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів.

5. Критерії та система оцінювання результатів навчання

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
80-89	добре	B	вище середнього рівня
75-79	добре	C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
30-59	незадовільно	EX	необхідне перескладання
0-29	незадовільно	F	необхідне повторне вивчення курсу

6. Рекомендовані джерела інформації

1. Алявдин Т.П. Основы техники дирижирования. М.: 1988.
2. Багриновский М. Дирижёрская техника рук. М.: Высшее училище военных дирижеров 1947.
3. Безбородова Л. Дирижирование. М.: Просвещение, 1985.
4. Доронюк В.Д. Курс техніки диригування: навчально-методичний посібник для викладачів і студентів вищих навчальних закладів. Івано-Франківськ: Обл. друк, 2004.
5. Иванов-Радкевич А. О воспитании дирижера. М.: Музыка, 1973.
6. Казачков С. Дирижёрский аппарат и его постановка. М: Музыка, 1967.
7. Каи Е. Элементы дирижирования. Л.: Музыка, 1980.
8. Канерштейн М. Вопросы дирижирования. М: Музыка, 1965.
9. Колесса М. Основы техніки диригування. К.: Музична Україна, 1973.
10. Коломієць О М Хорознавствобнавч. посібник. К.: Либідь, 2001.
11. Кондрашин К. О дирижёрском искусстве. М.-Л.: Сов. Композитор, 1970.
12. Малько М. Основы техники дирижирования. Л.-М.: Музыка, 1965.
13. Мархлевський А. Практичні основи роботи в хоровому класі. К.: Музична Україна, 1986..
14. Маталаев Л. Основы дирижерской техники: метод, пособ. М: Сов. композитор, 1986.
15. Медынь Я. Методика преподавания дирижерско-хоровых дисциплин. М: Музыка, 1976.
16. Мусин И. Техника дирижирования. Л.: Музыка, 1967.
17. Ольхов К. Теоретические основы дирижерской техники. М: Музыка, 1984.
18. Падалка Г. Учитель, музыка, діти. К.: Музична Україна, 1982.
19. Пазовський А: Записки дирижера. М: Музыка, 1968.
20. Соколов В. Работа с хором. М.: Музыка, 1983.
21. Сржемский Г. Психология дирижирования. М.: Музыка, 1988.
22. Тимофеев Ю. Руководство для начинающего дирижера. М: 1933,1935.
23. Юцевич Ю. Словарь музыкальных терминов. Україна, 1988.
24. Юцевич Ю С Музыка. Словник-довідник. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2003